

Dankzij Ontwerpacademie anders naar een tuin leren kijken

Ontwerpacademie biedt student ideeën, tips en maatwerk bij ontwerpen tuinen

Hovenier zijn is voor veel natuurliefhebbers de baan van hun leven: je kunt buiten zijn, werken in kalmerend groen en klanten blij maken door hun tuin te verfreaaien. Toch is dit voor sommige hoveniers niet voldoende. Zij willen hun creativiteit de vrije loop laten of niet enkel fysiek met tuinen aan de slag zijn. Voor deze groep is er de Ontwerpacademie, een ontwerpopleiding die houvast biedt bij het uittekenen van een tuin. 'Dankzij de Ontwerpacademie kan ik een verhaal creëren dat bij die plek en die bewoners hoort.'

Auteur: Guus van Rijswijk

Dolf Houtman is tuin- en landschapontwerper en oprichter van de Ontwerpacademie. Hij heeft een passie voor ontwerpen, vertelt hij. Ontwerpen en groenbeheer lopen als een rode draad door zijn leven; zo was hij van 1979 tot 1992 directeur-eigenaar van een hoveniersbedrijf. Toen vijf jaar geleden de crisis op zijn hoogtepunt was, had dit ook gevolgen voor de ontwerpwereld, vertelt hij. 'We zijn toen de Ontwerpacademie begonnen als #Lcatch-up\$L, met als belangrijkste vakopleiding tuinarchitectuur. Dat bleek een goede zet.'

De 'geest' van een plek

Veel hoveniers zeggen dat ze ontwerpen maken, maar dit heeft niet per se iets van doen met het echte ontwerpen, zegt Houtman. 'Een tuintekening, een groepering van elementen in een tuin die iets met elkaar te maken hebben, dat kan iedereen maken. Daarbij denk je vanuit functies, zoals een pad, terras, vijver of een pergolaatje.' Een echt tuinontwerp maken

is iets anders, vertelt Houtman. 'Je probeert dan de "geest" van de plek te duiden. Met een ontwerp probeer je de authenticiteit van die plek, de bewoners en de context te interpreteren. Je geeft een betekenislaag of uitdrukking aan een bepaalde plek.'

De student bepaalt

De Ontwerpacademie bleek een schot in de roos. Hoveniers die zich in het ontwerpen willen bekwalen, krijgen wekelijks in groepjes van acht à tien personen de beginselen bijgebracht. Houtman: 'We zijn een niche-aanbieder, een specialist. De tuin is het kleinste schaaloppervlak waarop we ons met ontwerpen begeven. Studenten krijgen bij deze opleiding inzicht in onder andere plantenkennis, toegepaste beplantingsleer, ontwerpanalyse, tuinarchitectuur en 3D-tekenen. Daarbij werken we met stageprojecten, wat uniek is. Studenten bezoeken klanten en doen metingen, maken tekeningen, houden verkoopgesprekken. Met

6 min. leestijd

die praktijkvaardigheden kunnen studenten hun kennisleemte opvullen, waarbij ze zelf de regie voeren vanuit de gedachte dat niet wij bepalen, maar de student vraagt.'

Vrouwen voeren de boventoon

De studenten aan de Ontwerpacademie, waarvan de dagopleiding in Utrecht gevestigd is en de avondopleiding in Capelle aan den IJssel (per 1 april in Boskoop), zijn gemiddeld 40-45 jaar oud. Het merendeel van de studenten is hoogopgeleid, meestal met een universitaire achtergrond, vertelt Houtman, die ook nog voor ontwerpbureau HollandsZwartBont werkt. Tachtig procent komt van buiten de groensector; de overige twintig procent bestaat uit hoveniers, zegt hij. Vaak gaat het om carrièreswitchers die al een werkzaam leven achter de rug hebben. Het merendeel, zo'n tachtig procent, is vrouw. Houtman: 'Ze voeren als motivatie aan dat ze in het groen willen werken en leren meestal makkelijker dan het gros van de hoveniers. Dat ligt aan twee dingen. Enerzijds zijn ze hoger opgeleid, anderzijds zijn ze meer getraind in abstract denken. Ze pikken dingen snel op en worstelen zich in no time door een leerboek.'

Van opleiding naar eigen bedrijf

Eén van die studenten is Gerbrand van der Rhee. Gedurende tien jaar was hij als voorman bij een hoveniersbedrijf verantwoordelijk voor de aanleg en uitvoering van tuinen. Het ontwerpen van tuinen deed hij hobbymatig, vertelt hij. 'Dat deed ik in eerste instantie voor mezelf. Nadat ik driekwart van de opleiding had afgerond, vond ik het zo leuk dat ik er verder mee wilde. Toen ben ik twee jaar geleden begonnen met mijn eigen bedrijf, Van der Rhee Outdoor Design.'

Geen opdrachtgever hetzelfde

De Ontwerpacademie was Van der Rhee op het lijf geschreven. 'Ik merkte dat het me lag. Dolf was positief en gaf goede feedback. Ik wilde meer doen met ontwerpen, maar hiervoor was geen plaats bij mijn huidige werkgever. Nadat ik voor mezelf was begonnen, kreeg ik geleidelijk meer ontwerpaanvragen. Het ontwerpen combineerde ik met hovenierswerk op huurbasis. Daarvóór deed ik het ontwerpen hobbymatig, maar toen had ik nog geen ontwerpfilosofie. Ik was op zoek naar de achterliggende gedachte van het ontwerpen en die kreeg ik bij de Ontwerpacademie. De opleiding reikte me een kader aan. De opdrachtgever, de woning,

'Een ontwerp geeft een betekenislaag of uitdrukking aan een bepaalde plek'

ACHTERGROND

door alles wat groeit en bloeit. Naast het fysieke gedeelte van het hovenierschap wilde ik wat meer doen met ontwerpen. Ik wilde beide aspecten combineren. Ik vond het zonde dat veel hoveniers geen ontwerpachtergrond hebben. Heb je geen opleiding in het ontwerpen, dan is het handig als je wat richting krijgt aangereikt. Een van mijn beweegredenen om deze opleiding te volgen, is dat mensen tegenwoordig tot hun 67e moeten doorwerken. Het hovenierswerk is voor mij nu weliswaar fysiek nog goed vol te houden, maar met het oog op langer doorwerken moet ik me afvragen of ik dat straks nog wel wil en kan. Op een gegeven moment moet ik mijn leven misschien anders invullen.'

'Je komt 's avonds thuis en denkt: waarom heb ik dat niet bedacht?'

de omgeving en de tuin zijn belangrijke aanknopingspunten om een start te maken met het ontwerpen. Het feit dat elke ruimte anders is, spreekt me erg aan. Zo kom je elke keer tot een ander concept; elke opdracht is anders. Geweldig toch?'

Fysiek aspect hovenierswerk

Ook hovenier Heleen Vos volgde de Ontwerpacademie. Ze heeft al twintig jaar haar eigen hoveniersbedrijf, Heleen Vos Hovenier. 'Ik ben altijd ontzettend gefascineerd geweest

Op een andere manier leren kijken

Volgens Houtman leert een student tijdens de opleiding op een ander niveau naar een vraagstuk te kijken. Tuinarchitectuur vormt de basis, waarna studenten hun kennis en vaardigheden met een vervolgopleiding, cursus of atelier kunnen verrijken. De vakopleiding tuinarchitectuur is opgebouwd uit logische, opeenvolgende modules. Elke module heeft een thema, zoals

 Gerbrand van der Rhee

‘Het was echt de moeite waard’

ecologie, tekenen, materialenkennis of beplantingsstructuren. Deze zijn ook als zelfstandige cursussen te volgen. De opleiding bood Heleen Vos echt meerwaarde, vertelt ze. ‘Je bent er ontzettend druk mee. Je leert op een andere manier te kijken naar tuinen en de inrichting ervan. Alles komt aan bod, van de geschiedenis van tuinen via de verhouding tussen tuinen tot moderne tuinvarianten.’

Verschillende oplossingen voor een vraagstuk

Heleen Vos, die de Ontwerpacademie vorig jaar maart met goed gevolg afrondde, vond ook het werken in groepsverband erg prettig. ‘Wat ik heel leuk vond, is dat je met acht verschillende mensen op acht verschillende ontwerpideeën komt. Je wilt een duidelijke koers, maar er is niet één juiste manier. Je komt ’s avonds thuis en denkt: waarom heb ik dat niet bedacht? Je steekt dus veel van elkaar op en leert vooral dat er veel verschillende oplossingen zijn voor één vraagstuk. Dat is echt de meerwaarde van de opleiding. En je kunt je op alle terreinen ontwikkelen.’

Individuele benadering

Ook voor Gerbrand van der Rhee voldeed de opleiding aan zijn verwachting. ‘Dat het onderwijs individueel wordt gegeven in relatief kleine groepen van acht à tien mensen, sprak me erg aan. Je krijgt veel aandacht. Ik had van tevoren ingeschat dat de opleiding eenzijdiger en oppervlakkiger zou zijn. Ik had niet kunnen bedenken dat je met een ontwerp allerlei creatieve mogelijkheden helder voor ogen kunt krijgen. Ik kan nu bij elke tuin een verhaal creëren dat bij die plek en die bewoners hoort.’

Motivatie harde eis

Hoewel de Ontwerpacademie een drempelloze instroom kent, is de opleiding niet voor iedereen weggelegd. Houtman: ‘Je moet wat betreft werk- en denkniveau mbo 4 hebben, minstens mbo 3. Anders red je het niet.’ Volgens hem is vooral motivatie belangrijk: ‘Als studenten me vragen of ze talent nodig hebben, dan

 Dolf Houtman

krijgen ze een ontkennend antwoord. Maar ze moeten wel gemotiveerd zijn. Een ontwerper moet een onderzoekende leer- en denkhouding ontwikkelen. Je bent er zomaar tien uur per week aan kwijt. Dus als je twijfelt of je bij de Ontwerpacademie wilt inschrijven, moet je het niet doen. Dan is het zonde van het geld.’

Eigen weg volgen

Gerbrand van der Rhee en Heleen Vos raden de Ontwerpacademie aan voor iedereen die ambities heeft op het gebied van tuinen ontwerpen. Van der Rhee: ‘De opleiding geeft je de mogelijkheid om te shoppen in het aanbod en om je eigen weg te volgen wat betreft onderwerpen en leerstof. De opleiding biedt maatwerk. Als je ergens wat meer tijd voor nodig hebt, kun je dat aangeven. Dan krijg je een extra opdracht mee. Sommige praktische dingen die ik door mijn jarenlange ervaring al wist, hoefde ik niet te volgen. Ik kon me daarom focussen op de dingen die ik nog niet wist en waar mijn interesses lagen.’

Aan het denken gezet

Vos vond het mooiste aan de opleiding dat ze in het ontwerpproces leerde om te durven nadenken over wat ze wilde uitdrukken. ‘Je leert allerlei onderdelen samenbrengen. Je doorloopt allerlei stappen tijdens het proces, waardoor je uiteindelijk tot een mooi geheel komt. Je krijgt ontzettend veel informatie over alle denkbare aspecten van een tuin en wordt aan het denken gezet.’ Ze had van tevoren niet gedacht zoveel te leren. ‘Ik heb het vreselijk druk gehad en heel veel kunnen doen, maar daar moest ik me wel hard voor inspannen. Het was echt de moeite waard. Toen ik na de opleiding in mijn la keek, was ik verbaasd hoeveel ik in één jaar voor elkaar heb gekregen.’

Wil je weten hoe het nu met Heleen Vos en Gerbrand van der Rhee gaat? Kijk dan eens op hun website:

<https://heleenvoshovenier.nl/>
www.vdrhee-outdoordesign.nl

Be social

Scan of ga naar:

www.vakbladdehovenier.nl/article/28642/dankzij-de-Ontwerpacademie-heb-ik-anders-naar-een-tuin-leren-kijken